

■ OPINIUN

«A l'entschatta era il verb»

Mintga persuna che translatescha dal tudestg en rumantsch sto savair grà a Leo Tuor per sia «Brev da Crestliandras 7», publicgada en La Quotidiana dals 22 da zercladur (p. 7). El cumpareglia a moda persvasiva l'entschatta dal terz chant da «L'inferno» («Per me si va nella città dolente») cun ina traducziun tudestga da lez toc («Der Eingang bin ich zu der Stadt der Trauer»). Leo Tuor: «La construcziun cun verbs dat veta al lungatg e fa quel clars e concrets. Il tudestg construescha cun substantivs, il romontsch lavura sco il talian ed il franzos cun verbs (...). La banca suppliche-scha mei per la confirmaziun, enstagl da supplicar da confirmar.» L'autur cusseglia cun tutta raschun d'emprender rumantsch «a scola tiel pievel» empè da patratgar per tudestg. In'admoniziun en lez senn chatt'ins gia en l'artitgel dal Puschlavin Giovanni Maranta, publicgà da La Quotidiana ils 21 da favrer 2001 (p. 2). L'autur crititgava cun sauna vehemenza che bleras «construcziuns monstrusas» sa chattian en la versiun rumantscha da la costituziun chantunala, per exempel: «In process vardaivel da furmaziun e manifestaziun da la voluntad» (art. 15). Ils exempels ch'el citescha èn gist uschè genuins rumantschs sco la festa da jodladers a San Murezzan. Maranta: «Ins dueigi buca dir ch'ei setracti

cheu mo da damondas redacziunalas, pia da damondas puramein esteticas, che seigien sco talas irrelevantas. Cheu va ei pil lungatg, pia per l'identitad d'in pievel». El concludeva citond Muoth: «Stai si, defenda...». Ma pertgè insumma patratg'ins per tudestg? Leo Tuor dat la culpa al rumantsch grischun (rg) ed al «Pledari grond». Uschia n'èsi betg. Lez pledari translatescha verbalmain «Bestätigung» cun «conferma»; questa traducziun constat – «confirmaziun», correct per sursilvan (sper «confirma» tenor Alexi Decurtins, Niev vocabulari romontsch, p. 189), munta per rg cunzunt «Konfirmation». Be in pledari anc pli grond pudess translatar fraseologia, per exempel: «Wir bitten um Bestätigung» cun: «Nus supplitgain da confermar». Ina promotura cumpetenta dal rg, Anna Alice Dazzi Gross, ha ditg ina giada (jau citesch a memorgia): «Per scriver rg, ston ins enconuscher in idiom fitg bain». Anc meglier sch'ins enconuscha dus; uschia na scriv'ins betg quai che Tuor numna «schliatas translaziuns d'alibi». Quai duain ins tant pli far endament, oramai che nossa lescha risch nova da linguas vegn a stimular da translatar en rg dapli texts tudestgs – forse era dapli texts englais.